

Plan för kultur på äldreboenden

Kultur- och fritidsförvaltningen
Maria Bäckersten
2014-05-12

Innehåll

1	Uppdrag	5
2	Mål	6
3	Inledning	7
4	Förutsättningar	8
5	Metod och resultat	9
6	Att utveckla kultur på äldreboendena	10
7	Organisation	11
8	Aktivitetsplan	12

1 Uppdrag

Planen för kultur på äldreboenden har tagits fram på uppdrag av Socialnämnden och Kultur- och fritidsnämnden, i syfte att stärka kulturutbudet på kommunens äldreboenden.

”Kulturutbudet på äldreboenden ska präglas av konstnärlig bredd.
Äldres kunskaper, berättelser och erfarenheter ska tas tillvara.”
Kulturpolitisk strategi för Tjörns kommun 2014-2025

2 Mål

1. Utbudet av kultur på äldreboenden ska bestå av tre delar:
 - Eget skapande
 - Upplevelser
 - Projekt
2. Kulturutbudet som erbjuds på äldreboenden ska täcka så många konstuttryck som möjligt.
3. Kulturprogrammen ska utvecklas i nära samverkan med de boende, personal och ideella aktörer.

3 Inledning

Statens folkhälsoinstitut har i rapporten Kultur för hälsa en exempelsamling från forskning och praktik (2005:23) visat på att kulturupplevelser inte bara har ett egenvärde utan är viktiga för människors välbefinnande och hälsa. Och i de nationella kulturpolitiska målen står att kulturpolitiken ska främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och att utveckla eget skapande.

Kultur betraktas ibland mest som en guldkant på tillvaron och den utgörs oftast av tillfällig underhållning. Istället kan kultur bli ett kontinuerligt och integrerat inslag i verksamheten. Som i Region Skåne, där man vill att ”kultur ska bli lika självklart i vårdvardagen som mat och medicin”.

4 Förutsättningar

På Tjörn finns sex äldreboenden:

- Rönnängs äldreboende med plats för 16 äldre
- Lilldals äldreboende med plats för 18 äldre (samt 10 i korttidsplatser)
- Valåsen, demensboende med plats för 56 äldre
- Kvarnbackens servicehus med 49 lägenheter ("hemtjänst under ett tak")
- Tubberödshus (intraprenad) med 20 lägenheter
- Klövedals äldreboende (drivs av Vardaga entreprenad)

Uppdraget gäller samtliga boenden, undantaget Klövedal.

5 Metod och resultat

Efter inledande samtal med Socialförvaltningens representant har kontakter knutits på de aktuella äldreboendena. Vid besök har kartläggning gjorts enligt Cultural planningmodellen.

Dialog har förts med tjugo vårdtagare på två äldreboenden på Tjörn, Tubberödshus och Kvarnbacken. Samtal har också förts med personal på Kaprifolen (dagverksamhet på Valåsen) samt ansvariga på kommunala äldreboenden i Tjörns kommun. Kartläggningen visar att vårdtagarna anser att de vill ha fler aktiviteter, främst i form av musik. Starka önskemål var också rörelse, såsom dans och mer gymnastik. Ett antal var också intresserade av att måla, frågesport, lära sig mer om datorer och Ipads, bridge och att lyssna på författare. Flera uttryckte också en önskan om fler kortare utfärder och att komma ut och besöka kulturevenemang. Några vårdtagare ansåg att de hade för litet att göra och satt för mycket stilla.

Idag erbjuds ett kulturutbud i form av allsång, högläsning, gudstjänster, gymnastik, musikunderhållning, frukt- och godisbingo, med mera. Frivilligorganisationer, biblioteket, kyrkorna och privatpersoner är exempel på arrangörer.

Aktiviteterna skiljer sig åt en del mellan boendena, men någon form av aktivitetsgrupp och månadsprogram finns i stort sett på samtliga boenden. Aktiviteterna och deltagarantalet skiljer sig också åt över tid, beroende på hur pass aktiva och rörliga de boende är. En viss oro uttrycks, både bland de boende och personal, över att aktiviteter minskar i antal, eller till och med försvinner. Personal uttryckte att en viss riktad och mer pedagogisk verksamhet bedrivs av dem själva. Men det där extra, det som ger livskvalitet, är när någon kommer ”utifrån” och ger en upplevelse. Kultur- och fritidsnämndens satsning på lokala artister 2013 föll väl ut. Uppfattningen skiljer sig något högre upp i organisationen, där man efterfrågar insatser till mer riktade, kvalificerade aktiviteter.

6 Att utveckla kultur på äldreboendena

En av de viktigaste utgångspunkterna för planen är att ”alla kan inte vara med på allt”. Flera av de äldre har fysiska och/eller psykiska funktionshinder som gör att de inte kan närvara. Vissa av dem vill inte delta och det är därför viktigt att aktiviteterna bygger på att man frivilligt vill delta. Av samma anledning är det viktigt att utbudet av aktiviteter är sådant att så många som vill har *möjlighet* att delta. Det är också betydelsefullt att det räcker med att det enbart *en* som vill för att det ska bli en aktivitet.

Kulturutbudet på boendena har idag en stor bredd. När det gäller spetsen, eller de avancerade konstnärliga uttrycken, är utbudet relativt sett sämre. Mer nyskapande konstuttryck är viktiga för att öppna upp gränserna i fantasin och för att utvecklas även som äldre. Nordiska Akvarellmuseet har uttryckt önskan om samarbete kring arbete med kultur för äldre på boenden. Även föreningar och organisationer kan ingå i ett samarbete.

Personalen på äldreboendena agerar i en mening kulturarrangörer och är i viss mån i behov av handledning och fortbildning – dels för att få ut mer av ett kulturprogram men också för att själva kunna praktisera vissa aktiviteter i vardagen.

7 Organisation

För att borga för kvalitet och kontinuitet i verksamheten, krävs att insatserna samordnas. Att fackkunskap inom kulturell och social verksamhet arrangerar och samordnar tillsammans ger möjlighet till vinster i tid och kvalitet.

Kultur- och fritidsförvaltningen samordnar och planerar kulturverksamheten i dialog med aktivitetsgrupper bestående av äldre och personal på de olika boendena. Utvärdering sker i samband med bokslut.

Kanske finns behov av fortbildning om kultur i vården för kulturpedagogerna? Med syfte att ge kulturpedagogerna möjlighet till möten, samtal och kunskap kring en för dem ny målgrupp, och att inspirera till nya samarbeten och projekt.

8 Aktivitetsplan

Kulturaktiviteter hösten 2014

Kategori	Aktivitet	Resursbehov	Måltal	Summa
	Uppstart / kickoff Samtliga boenden		1 (5)	
Projekt	Berättande Skriv ditt liv	författare/skribent	1 (5)	50 000
Eget skapande	Rörelse / rytmik	Dans-/dramapedagog	4 (5)	50 000
Upplevelse	Musikunderhållning	musiker	2 (5)	25 000
Upplevelse, extern	Ex: Bio, Fest p Bräcke och Akvarellmuseet	Ledsagare och transportmedel	2 (5)	25 000

Kulturaktiviteter 2015

Kategori	Aktivitet	Resursbehov	Måltal	Summa
Projekt	Berättande/Skriv ditt liv	författare/skribent	1 (5)	50 000
Eget skapande	Konst	Konstpedagog	6 (5)	75 000
Upplevelse	Musikunderhållning, Cirkus	Musiker, Cirkusartister	2 + 2 (5)	75 000
Upplevelse, extern	Ex: Bio, Fest p Bräcke och Akvarellmuseet	Ledsagare och transportmedel	2 (5)	50 000

Kulturaktiviteter 2016

Kategori	Aktivitet	Resursbehov	Måltal	Summa
Projekt	Dokumentation av minnen, sånger, dikter o kunskap	Etnolog/skribent	1 (5)	50 000
Eget skapande	Sociala medier/ datorer/lpads/mobiler	Teknisk pedagog	4 (5)	50 000
Upplevelse	Opera, Balett/Dans	Professionella konstnärer	4 (5)	150 000
Upplevelse, extern	Ex: Bio, Fest p Bräcke och Akvarellmuseet	Ledsagare och transportmedel	6 (5)	75 000